

Nova Pravda

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo:

Narodni dom, Tajništvo NSS. Telefon št. 77.

Izhaja tedensko

Posamezna številka v celi 1 krono

Upravištvo: Ljubljana, Gradišče 7, levo. T. 77.

Naročnina: Mesečno 4 K. Inserati po dogovoru.

Poslanstvo naše stranke.

Ko smo pred dobrim letom ustanovili našo stranko, smo si postavili za našo nalogo ne samo bojevati se proti boljševiški propagandi, temveč tudi delovati za razširjanje novega socijalističnega naziranja in novega socijalističnega programa, na podlagi katerega hočemo dospeti k ujedinjenju vseh socijalističnih življenj, ki stoje na osnovi demokracije. Bili smo in smo še sedaj prepričani, da bo naše delavsko gibanje toliko časa samo orodje v rokah vseh mogočih kalnih elementov, dokler se ne otrese marxistične frazeologije in starih socijalističnih, kričavih gesel. Z razporom v socijaldemokratski stranki je bil gotovo storjen korak v smeri naših stremiljenj, ker se je na ta način ojačila fronta proti prevratnim elementom. Seveda bi bila velika napaka, ako bi kdo mislil, da je s tem program narodnega socijalizma izpolnjen in da se moremo sedaj združiti s socijalno demokracijo. Nekateri naši somišljeniki, ki niso pravilno zapopadli pravi smisel narodnega socijalizma so tega nazora.

Kaj bi pomenjalo, ako bi se priklonili socijalno demokratski stranki oz. se z njo združili? Ne samo to, da bi morali prevzeti vso odgovornost za vso njeno politiko minulih dob, kateri smo tako ostro nasprotovali, temveč morali bi kapitulirati tudi pred marxizmom in opustiti vse svoje ideale, za katere delamo. Molčati bi morali v

imenu strankarske discipline v prosep stranke, ki še dosedaj ni trdno izkristalizirana in o kateri ne vemo kaj iz nje nastane, o kateri ne vemo če se ne bo morda zopet združila s komunisti. Pomenjalo bi to bojzljivo izdati svoj prapor, za katerega smo se celo leto navdušeno borili.

Naj bo jasno vsem našim tovarišem in tovarišicam, da se moremo strniti z drugimi socijalističnimi strankami samo tedaj, ako pride istočasno tudi k ujedinjenju delavnega ljudstva vseh političnih strank in smeri na podlagi osnov, katere propagiramo. In ravno danes, ko se jugoslovansko delavsko gibanje nahaja v preporodu, v dobi, ki je kakor ustvarjena za ureditve tega velikega zgodovinskega cilja, na katerega z hrepenenjem čaka vsak zaveden pripadnik našega delavnega ljudstva, naj bi opustil svoje poslanstvo? Naj bi se od druge stranke pustili zamašiti usta in slediti njeni strankarski politiki mesto politiki vsega jugoslovanskega delavnega ljudstva?

Ne! Stopili smo v boj za zmago narodnega socijalizma in ta boj moramo dokončati. Stopili smo v boj za ujedinjenje jugoslovanskega delavnega ljudstva na modernih in naprednih osnovah, za zmago jugoslovanskega socijalizma, proti slepemu ponavljanju tujih gesel — in naša dolžnost je v tem boju vztrajati in ga zmagovito dokončati.

Kako se godi v Jugoslaviji.

V članku: „Kako je v Avstriji in Nemčiji“ „Naš Glas“ št. 2. nam opisuje pisatelj neznosne razmere, ki so nastale vsled vojske v obeh državah, Nemci delajo noč in dan, hirajo in umirajo, mi pa, pravi člankar, smo nezadovoljni, zabavljamo in proklinjamo brez pravega vzroka; saj je „naša jugoslavija med vsemi nesrečnimi evropskimi državami vendar še najsrečnejša.“

Res je, da se nam Jugoslovonom v materialnem oziru bolje godi, ko ostalem narodom na razvalinah nekdanje Avstro-Ogrske. Vzrok temu je izredna rodovitnost nekaterih hrvaških in srbskih pokrajin ter razmeroma mala obludenost naših mest. In vendar nima naša Jugoslavija z vsemi svojimi prednostmi, kakor je pokazal koroški plebiscit, niti pri lastnih rojakih toliko privlačne sile v sebi, ko bankrotna Avstrija. Kje so vzroki?

Bodimo odkriti! na eni strani nas izmoghava, kot nikjer drugje, velekapital, navajen visokih obrestí, ki mu jih je donajala vojska. Z malim delom hitro obogateti in brezmejno kopičiti vrednostnice in blago, je dandanes stremljenje naših večjih in manjših kapitalistov, od katerega ne pnehajo niti za las. Zato pa raste število milijonarjev čez noč, ko gobe po dežju.

Korošec je bil 5 let na fronti ter nima pod milim nebom drugega na svetu, ko prijatelja pri banki, ki mu izposluje par tisoč kron posojila. Danes ima milijone. — Trгоvec pred bankrotom prevzame mestno aprovizacijo; danes je posestnik največje in najlepše hiše v mestu. — Vojni milijonarji so si svoje lepe milijone podsetorili; banke si gromadijo nešteto premože-

nje ter podpirajo oduševstvo, verižništvo, korupcijo in tihotapstvo.

Kako se dandanes zaslužijo tisočaki in stotisočaki skoro brez truda hočem s primeri okrepiti.

Na peronu stoji nekoliko oseb ter motri potnike, prihajajoče z vlakom iz Avstrije. Krivonosni mož nagovori žensko, ki mu pripoveduje, da je kupila v A. 1 vagon soli, ki jo mora tu spečati, ker rabi denar. Pokaže mu tovorni list ter zahteva za kg soli 2K 30 v in za svoj trud in stroške 70 v 4 kg. Gospod odpre denarnico ter ji izplača za 10 ton soli zahtevanih 30 tisočakov. Nato se obrne do par korakov oddaljenega trgovca ter mu proda mahoma vse blago po 4 K 4 kg. Tekom 10 minut je žid zaslužil 10.000 K!

Invalid brez roke si preskrbi izvoznico za 1 vagon prašičev. Dobi jo pod pogojem, da se pripelje državi iz inozemstva 5 vagonov papirja za kompenzacijo. Ker nima denarja, gre k banki, ki mu ponudi za izvoznico 100.000 K. To mu je premalo; zato se obrne na druge osebe, ki mu dajo denar pod pogojem, da si delijo dobiček al' pari. Po končanem prevozu mu izplačajo soudeleženci okroglo 230.000 kron.

Dasiravno imamo verižniške urade, se razmere niso zboljšale, ker so ti in sodnija brez moči, če se gre za velike gospode. Mesar — milijonar — hoče vtihotapiti čez mejo čredo pitanih volov. Straže zaplenijo blago, sodnija pa ga obsodi na precejšno globo in dva mesca zapora. Za denar povsod uslužni odvetnik mu izposluje od centralne vlade popolno pomiloščenje ter zasuzi pri tem — vilo!

Nikdar ni nepoštenemu delu cve-la lepša pšenica, ko zdaj. Zato pa se pošteno delo ne izpalča več, ker pri največjem duševnem oz. telesnem naporu ni mogoče zaslužiti toliko, da bi človek prehranil sebe in družino ter se še preskrbel z najnujnejšo obleko in obuvalom. Posledica tega je v geometrični-postopici rastoče število nezadovoljnežev in vsak dan večja korupcija. Z zlatom otovorjeni osel ne najde v Jugoslaviji več plota, ki ga ne bi z lahko preskočil. Zato je neobhodno potrebna cela vrsta zakonov, ki bi s skrajno strogostjo nastopili proti tem razmeram.

Šikane višjih uradov, posebno carinaric, nespametne davke, recimo trošarino i. dr. ter militarizem z vsemi svojimi izrastki omenjam le mimogrede. Nekako čudno dirne človeka, če čita po dveh dolgih letih prvič na programu neke stranke progresivni davke, ki so ga vpeljale menda že vse druge države. Vsakega pol leta skoro so se menjale pri nas vlade in vladne stranke, vendar ni niti eni izmed njih prišla na misel vpeljati ta davke, k' saj nekoliko odgovarja socijalni pravičnosti. Zato pa so n. pr. prepovedali uvoz užigalic iz inozemstva pod pretezo, da je treba ščiti domačo industrijo, v resnici pa, da zamorejo domači producenti še naprej poljubno odinati izmoghano prebivalstvo. (Užigalice so se koj nato znova podražile. V Avstriji velja 1 škatljica v naši valuti okroglo 20 v, pri nas pa sedemkrat toliko!) Slično je s premogom, sladkorjem itd. O železniških tarifih in poštnih pristojbinah, ki so pri nas menda največji na svetu, ter v državnih monopolih niti ne govorim.

Na drugi strani se je veliko moških med izredno dolgo vojno odvadilo dela. Odtod tendenca udobno živeti na stroške skupnosti in parola: „Kar je tvoje, je moje; kar pa imam jaz, te naj ne briga!“ Tako namreč razumeva masa, ki prihaja iz nesrečne Rusije. Ob priliki velikonočne stavke se je izrazil rudar — eden izmed glavarjev

komunistične stranke v našem kraju — mojemu očetu, ki ima nekaj precej dobrega vina v kleti: „Škoda, da stavka ni uspela; tvoje vino bi najprej izpili!“ Odtod stagnacija v produkciji in nazadovanje v kvaliteti proizvodov. Na eni strani rastoča druginja kot posledica verižništva, oduševstva in korupcije pred očmi, da, skoro bi rekel, s tihim privoljenjem merodajnih krogov, na drugi strani zahteva po izboljšanju plač in zmanjšanju dela — kratkomalo „cirkulus vitiosus“, kakor si ga ni mogoče lepšega izmisliti. Da tira to državo v pogubo, tega ne uvidijo naše vladotvorne, od strankarske strasti popolnoma zaslepljene stranke, ne njih politična glasila. Med tem, ko se stranke na naravnost ogaben način ruvajo za ministrska korita, ovaduje in krade čast politično časopisje nasprotnikom z najostudnejšimi osebnimi napadi. Tudi tukaj je vsako pozitivno delo brez pomena, ker ostane vsaka stvarna kritika brez posledic. Koliko pa škodujejo brez vse kritike pisane laži in senzacionalne vesti, vedo povedati naši eksperti pri mednarodnih konferencah, ki tožijo, da jim ravno naše dnevno časopisje s svojim nerodnim in lažnjivim poročanjem naravnost onemogčujejo vsako delo.

Nemci delajo in umirajo, da si izboljšajo svoj bodočnost, ker je sedanjost neozdravljiva; mi živimo, obrekujemo, odiramo drug drugega, s strankarstvom in časopisjem uničujemo zadnji ugled, ki ga imamo med svetom, ali sanjamo že tretje leto utopistične sanje o tretji internacionali, uprizarjamo bolj in manj utemeljene stavke ter skušamo zrušiti s silo še tisto malo reda, kar ga nam je pustila vojska. Sami tiramo državo v — prepad! Zato:

Umreti, bratje, težko ni;
pustiti nade, to boli!“

(Gregorčič.)

Marihor, 18. prosinca 1921.

Fr. Bračun, prof.

Socijalizem in alkohol.

Danes večina našega delavstva prisega na pred petdesetimi leti napisane nauke Marxa in Engelsa in vse naše delavsko gibanje se vrši po starih preizkušenih načelih Marxizma, z drugo besedo v znamenju razrednega boja in avtomatičnega razvoja k diktaturi proletarijata.

Kapitalisti in njih priveski lahko vsled tega mirno spe spanje pravičnih. Reakcionarna socijaldemokracija se ogiblje ostrih napadov na kapitalistični družabni red, ker stoji z njim v tistem sporazumu. Otročja prevratna stremiljenja komunistov pa so naravnost voda na kapitalistični mlin, ki melje med svojimi trdimi kamenji izkoriščanja delavstva in njegove zahteve. Grožnje in revolucijske napovedi komunistov upravičujejo vsaj navidezno kapitaliste in njih zastopnike v vladi k odredbam, ki duše ves delavski pokret.

Večjega sovražnika kot je kapitalizem pa ima delavsko gibanje v alkoholu. Lahko mirno trdim, da bi delavstvo že davno doseglo svoje socijalistične cilje, pravičen družabni red, ako bi ne bilo alkohola.

Mogoče se bo ta trditev zdela ko-

mu prvi hip pretirana — a vkljub temu je utemeljena v izkustvu. Kolikokrat sem na svojih shodih in sestankih med našim delavstvom opazil, kako se izgublja zdrava misel v pijanosti. Kolikrat sem z žalostjo opazil, da vzrok socijalni bedi ni toliko kapitalizem, kakor pijača. Kolikrat sem videl v družbi, da so ravno oni, ki so imeli za alkohol največ denarja na razpolago najbolj tožili proti krivični družabni ureditvi, ki jih tira v bedo in lakoto. Pri tem pa so popolnoma pozabili, da so izdali na en sam večer petdnevno svojo plačo za alkoholne pijače.

Govorim iz izkustva. Ne mislim s temi besedami žaliti našega delavstva. Hočem le pokazati rakrano, ki razjeda naše delavsko gibanje. Alkohol ubija trezno mišljenje, alkohol vodi v materialno bedo, alkohol uničuje moč do dela in kar je najžalostnejše — alkohol ubija moč duha in značajnosti. Pijanec proda za liter vina svojo dušo in svoje prepričanje — tudi svoje politično prepričanje — in tega so se naši komunisti pri volitvah dobro zavedali. Eni, ki so obljubovali delavstvu raj, so ga zavajali z alkoholom v peklo. Z alkoholom so mu krādli dušo in prepri-

Zadnje vesti.

D' Annunzio v Benetkah.

Danes je D' Annunzio dospel v Benetke. O njegovem prihodu niso bili obveščeni niti njegovi najboljši prijatelji. Dosedaj je odklonil vsak razgovor. Pri odhodu z Reke mu je reško prebivalstvo priredilo še velike ovacije. D' Annunzio je še pred odhodom obiskal začasnega predsednika reške vlade, kjer so ga sprejeli mestni svet in zastopniki narodnega sveta. Predsednik nar. sveta se je D' Annunziu v imenu mesta zahvalil za obrambo Italijanstva Reke. D' Annunzio je odgovoril, da bo tudi v bodoče vedno pripravljen, braniti Reko pred vsakim sovražnikom.

Državna podpora za rodbini Mišičevo in Stojanovičevo.

Ministrski svet je na današnji seji razpravljal v predlogu, da se določi državna podpora rodbinoma vojvode Mišiča in Koste Stojanoviča, ki sta oba umrla brez premoženja in brez sredstev. Predlog je bil v principu sprejet.

Pašić potuje v Rim?

Kakor javlja švicarska brzojavna agentura, odpotuje ministrski predsednik Pašić koncem tega meseca v Rim, da razpravlja z italijansko vlado o gospodarskih vprašanjih in o izvršitvi rapalske pogodbe.

Radić pride v Beograd.

„Pravda“ poroča, da bo po njenih informacijah Radić s svojimi poslanci v ponedeljek prišel v Beograd. Isti list poroča, da bo jugoslovanski klub prisegel.

Dunajski verižniki v strahu.

Čeprav so se za danes napovedane demonstracije proti verižnikom in tihotapcem odpovedale, je prebivalstvo današnji dan vendarle pričakovalo v nekakem razburjenju, ki pa je bilo docela neupravičeno. Po ulicah je bilo opažati vsakdanje življenje. Več verižnikov, zlasti galiških judov, je iz strahu, da se bo nekaj zgodilo, pobegnilo z Dunaja. Kavarnice v okolici borze, kjer se shajajo verižniki, so bile skoraj popolnoma prazne.

Sklicanje italijanske zbornice.

Zbornica je sklicana za dan 26. januarja 1921.

Ogromno tihotapstvo bankovcev v Dalmaciji.

Kakor poroča „Život“, so odkrili poslednje dni velika tihotapstva neziogosanih avstrijskih bankovcev v okupirano ozemlje. Bankovci se tihotapijo v časopisnih ovitkih, sodih za zelje in na stotine drugih načinov. Tihotapstvo omogoča slaba kontrola Italijanskih oblasti. List opozarja italijanske oblasti, naj v lastnem interesu uvedejo strožjo kontrolo.

Dopisi.

„Shodič“ NSS v Celju opisuje listič „Nova Doba“ v prav tipičnem tonu, ki pristojno značaju raznih lažidemokratov. Naš prav lepo uspeli in številno obskani shod ter govor tov. Fakina, ki je žel viharno odobravanje, jim je precej udaril na živce. Nevoščljivi so postali gospodje JDS. Ni čudno! Njih razni shodi in dolgočasne čenčarije o demokratizmu — ter samo hvala na samohvalo so po svoji suho-

parnosti in zaspanosti že presegle rekord. — H koncu bi mimogrede priporočali gospodu uredniku „Nove Dobe“ naj nikar ne zmrzuje ob priliki naših shodov v snegu, kar gotovo škoduje njegovemu že itak rahlemu zdravju. Bolje je, da se istih udeleži — mu bo gotovo toplo postalo na telesu in pri... srcu — da ga pa ne napade zopet kak živčni šok, zato ne garantiramo.

Klerikalci so se spravili. Dne 4. t. m. se je vršil v Celju zaupen sestanek pri „Belem volku“ kojega so posetili prvaki mariborske in ljubljanske frakcije SLS. Opazilo se je med njimi dr. Korošca, dr. Brejca, Remec-a in druge. Prišlo je do burnih debat v kojih se je precej napadlo od strani ljubljancanov dr. Kovačiča — dobil bo baje ukor. K koncu je prišlo do sprave. Konečni efekt je bil, da ti ljudje ne vedo so-li monarhisti ali republikanci.

Celjski „Novi Dobi“ v odgovor! Listič „N. D.“ prinaša z dne 15. januarja 1921 med drugim notico, češ, „nek dopisnik iz Celja si je dovolil predrzno laž, da daje predsednik celjskega stanovanjskega urada za „bakšiš“ stanovanja demokratom, da je vložena tožba pri ljubljanskem sodišču... itd.“ Pisu te notice bi v prvi vrsti priporočali, naj piše resnico in drugič, naj dotičen članek v „Novi Pravdi“ ponovno natančno prečita. — V odstavku o „bakšišu“ ni sledu o osebi predsednika stan. urada, tudi se mu nikjer ne očita, da sprejema „on“ kakšen „bakšiš“. Ako se pa čuti gospod predsednik z „volilnim fondom JDS“ prizadete — obžalujemo. Zavižjanja, v čemur so razni člankarji „Nove Dobe“ privilegirani mojstri — obsojamo, da pa se duhovi v „Zvezni“

na domnevanja in govorice na cesti, koje smo bilježili le kot kronisti — razburjajo, nam ne inponira. Na grožnje z tožbo odgovarjamo, da omenjena domnevanja niso popolnoma brez vsake podlage, za kar nastopimo eventualno dokaz resnice — priče so na razpolago. Smetišče pa, katero so gospodje okrog „Nove Dobe“ že od pamtveka sem vzeli v zakup, jim pa prepuščamo rade volje še za naprej.

Laško. Višek nizkotnosti strankarskega boja smo dosegli v Laškem. Prve dni novembra se je v sv. Lenartu nad Laškem vršil klerikalni shod, na katerem je poročal kandidat Skoberne. Da bi agitacija bolje uspela, se je ljudstvo hujskalo proti ujedinenju z Srbi. Ko je te vrste agitacija le preseglala vso lojalnost, se je zglašil finančni paznik Janko Resman k besedi, pobijal hujskajoča izvajanja in dosegel ukimbo zborovanja. Ker je pa Resman pristaš NSS, je menil kolovodja laških JDSarjev, davčni upravitelj Emil Pleskovič, da je potrebno maščevanje. Resmana, ki je med tem ležal na črnih kozah v celjski bolnici, je ovadil pri finančnem ravnateljstvu v Mariboru in opisal je lenartski dogodek črno, ter zahteval najstrožjo kazen in premestitev iz Laškega. — Kaj je dosegel gospod denuncijant, nam sicer ni znano, pač pa moramo javno ožigosati Pleskovičevo denuncijantstvo in opozarjamo na resnični potek mariborsko finančno ravnateljstvo. — Fej taki propadli morali!

Izdaja konzorcij „Nove Pravde“.

Odgovorni urednik: H. Sever.
Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

„Nova Pravda“ ne
sme manjkati v
nobeni
slovenski hiši!

Nove prav lično izdelane
karte za otroško igro
„Črni Peter“
se dobe v trgovini Blanca Nemetz,
Ljubljana, Mestni trg 8. Cena 10 K.

Pnevmatike
za avto in kolesa v vseh dimenzijah, gumijave predmete, vsakovrstne žice za električno napelavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potrebščine priporočila po najnižjih cenah

M. Kristin
Ljubljana, Dunajska cesta
št. 20, telefon št. 470.
Podružnica: Maribor,
Jurčeva ulica št. 9.

Franc Brumat
Ljubljana
Vsakovrstno manufakturo
Mestni trg
št. 25, I. n.

Potniki
posetite mojo gostilno.
Imam dobro haloško vino
in izvrstno domačo kuhinjo.
Priporočam se za obilen obisk

Ana Žičkar
gostilna
Mlinska ulica, Maribor.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi
barvami prepleskano hišo naj se obrne
edino le na tvrdko

STONE MALGAJ
pleskar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica 6

Priporočajoč dobro postrežbo,
vedno sveže pivo, domača pristna
vina in dobro kuhinjo po
zelo znižanih cenah, prostim
za obilen obisk

FRANJO STIKLER
Restavracija juž. kol. Maribor.

Članski prispevki in podpore Narodno-socijalne Zveze.

I. razred. — Članarina 1 k na teden. — Podpore: II. razred. — Članarina 2 k na teden. — Podpore: III. razred. — Članarina 3 k na teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/2 leta	nad 2 leti	nad 3 leta
V boleznih	10 tednov po 20 k	10 tednov po 25 k	10 tednov po 30 k
V brezposelnosti	nad 1 leto 5 ted. po 40 k	5 tednov po 45 k	6 tednov po 50 k
Porodnice	—	1 ted. po 25 k	—
Pogrebščine	—	4 ted. po 20 k	—
	—	enkrat 150 k	enkrat 200 k

Članstvo	nad 1/2 leta	nad 2 leti	nad 3 leta
V boleznih	10 tednov po 40 k	10 tednov po 45 k	10 tednov po 50 k
V brezposelnosti	nad 1 leto 5 ted. po 45 k	5 tednov po 55 k	6 tednov po 60 k
Porodnice	—	3 tedne po 35 k	5 tednov po 40 k
Pogrebščina	—	4 ted. po 40 k	—
	—	enkrat 250 k	enkrat 300 k

Članstvo	nad 1/2 leta	nad 2 leti	nad 3 leta
V boleznih	12 tednov po 50 k	10 tednov po 55 k	10 tednov po 60 k
V brezposelnosti	nad 1 leto 5 ted. po 60 k	6 tednov po 65 k	10 tednov po 70 k
Porodnice	—	4 tedne po 50 k	7 tednov po 60 k
Pogrebščina	—	—	enkrat 350 k
	—	—	enkrat 400 k

NSZ. ima svoje društvene prostore v Narodnem domu v Ljubljani (I. nadstropje, desno). Uradne ure so vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 4. ure do 7. ure zvečer. Ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dopoldne. Tam lahko dobi vsakdo vsa nadaljna pojasnila. Za pisma je naslov: „Narodno-socijalna Zveza“ v Ljubljani, Telefon št. 77.